

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 17-05-32107 ש.ב. נ' ס.ס.

בפני כב' סגן הנשיא, השופט אסף זגורי

בעניין: 1. א.ס. (קטין) – ת.ל. 09/07/2011
2. מ.ס. (קטינה) ת.ל. 11/09/2013

ש.ב.

המבקשת/תובעת:

ע"י ב"כ עוה"ד אבישי גריידי

נגד

ס.ס.

המשיב/נתבע:

ע"י ב"כ עוה"ד סרחאן זיאד

החלטה

- 1
- 2 **א. הסוגיות שעל הפרק:**
- 3 א.א. שאלת מירוץ הסמכויות בין בית הדין השרעי לבין בית המשפט לענייני משפחה
- 4 הן לאור הפסיקה הדנה בענייני מירוץ סמכויות ושאלת הסמכות הנמשכת;
- 5 א.ב. שאלת מירוץ הסמכויות בין בית הדין השרעי לבין בית המשפט לענייני משפחה
- 6 והן "לאור" או שמא "בצל", חוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת
- 7 שעה) התשע"ד – 2014 ובשים לב לכך שטרם הוחלו הוראות החוק על בית הדין
- 8 השרעי.
- 9 א.ג. מה מניין הימים להגשת תביעה בעניין של סכסוך משפחתי לאור הוראות סעיף
- 10 3(ה), 4 לחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה, (הוראת שעה) התשע"ד -
- 11 2014?
- 12 א.ד. כיצד תוכרע בקשה לקביעת הסמכות העניינית לאור העובדה ששני הצדדים
- 13 הגישו תביעות בעניין של סכסוך משפחתי בטרם חלוף תקופת עיכוב ההליכים
- 14 הסטטוטורית?
- 15
- 16 **ב. הרקע הרלבנטי:**
- 17
- 18 1. המשיב הינו מוסלמי ואילו המבקשת הינה יהודיה שהמירה דתה לדת האסלאם כדי
- 19 להינשא למשיב בנישואים שרעיים. נישואי הצדדים נערכו לפי הדין ביום 20/8/2009.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1
- 2 בשל סכסוכים ומחלוקות שונות, התגרשו הצדדים בסופו של יום זו מזה במהלך שנת 2014.
- 3
- 4 במהלך הנישואין וכתוצאה מקיום היחסים המשותפים, נולדו לצדדים 2 ילדים ופרטיהם
- 5 בכותרת.
- 6
- 7 **טענות המבקשת:**
- 8
- 9 לטענת המבקשת, נוכח התנהגותו האלימה של המשיב, פחדה וחשותיה ממנו, נאלצה היא
- 10 לחתום על הסכם גירושין מקפח ביותר, בו לא היתה מיוצגת ולא הבינה את ההליך (להלן :
11 "הסכם הגירושין").
- 12
- 13 מוסיפה היא, כי ההסכם היה כל כך מקפח במיוחד בענייני הקטינים, שאף ערכאה לא היתה
- 14 מאשרת אותו, שעה שנקבע בו, כי האם מוותרת על כל זכויותיה כלפי הקטינים והסדרי
- 15 הראייה בינה לבינם יתקיימו בכפוף לרצון המשיב בלבד.
- 16
- 17 המבקשת גורסת, כי לאחר מספר חודשים בהם אכן התקיימו עם הילדים הסדרי ראייה,
- 18 החל המשיב לנתק אותה מהקטינים.
- 19
- 20 בחלוף הזמן כאמור, נותק הקשר בין האם לבין ילדיה הקטינים והיא מצדה נישאה בינתיים
- 21 לאדם אחר, חזרה לגור בסביבה יהודית, השתלבה בתעסוקה וכיום היא אם לתינוקת
- 22 מהקשר החדש שיצרה. מששיקמה המבקשת את עצמה, רואה היא את עצמה כמי שאמורה
- 23 לקבל הילדים המשותפים למשמורתה. חשוב להדגיש, כי לא הוברר לבית המשפט, האם
- 24 המבקשת המירה דתה פעם נוספת אם לאו, איזה טקס נישואין קיימה עם בן זוגה הנוכחי
- 25 והאם לטענתה היא עודנה מוסלמית, או יהודיה. מכל מקום, המבקשת לא טענה להיעדר
- 26 סמכות בית הדין השרעי מטעם זה של אי השתייכות לדת האסלאם.
- 27
- 28 המבקשת נקטה בהליך של יישוב סכסוך (י"ס 4683-03-17) בבית משפט זה וזאת ביום
- 29 2/3/2017. אלא שההליך האמור לא נשא פרי וביום 11/05/2017 ניתן פסק דין המורה על

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1 סגירת התיק ומתן היתר להגשת תובענות עיקריות בענייני סכסוך משפחתי כמשמעות דיבור
2 זה בחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה) התשע"ד – 2014.
3
- 4 .9. לטענת המבקשת, המשיב פתח הליך בביה"ד השרעי בנצרת וזאת תוך כדי הליך יישוב
5 הסכסוך, בדרך של מחטף, והכל במטרה לשלול את סמכות ביהמ"ש ובניגוד לחוק. לדבריה,
6 יש לקבוע כי לבית משפט זה מסורה הסמכות העניינית להידרש לתביעה שהגישה שעוסקת
7 באפוטרופסות "ככותרת" (ובמשמורת פיזית והסדרי שהות במהות וראה סעיף הסעדים
8 לתובענה).
- 9
- 10 **תגובת המשיב:** ד.
11
- 12 .10. לטענת המשיב, המבקשת המירה דתה ונישאה לו לפי כללי הדין השרעי, בהיותם מוסלמים.
13
- 14 .11. המשיב מוסיף, כי לבית הדין השרעי הוגשו תביעות שונות ובין השאר תביעה למשמורת
15 ילדים והסדרי ראייה. בגדרם של אותם הליכים בביה"ד השרעי אף הוגשו תסקירי סעד ע"י
16 לשכת הרווחה והובאו ראיות ועדויות שונות.
17
- 18 .12. לטענת המשיב, לשון החוק להסדרי התדיינויות בסכסוכי משפחה, אינה משתמעת לשני
19 פנים; אמנם החוק נכנס לתוקף ביחס לבתי המשפט לענייני משפחה והוא חל עליהם אך לא
20 אותו דין חל על בתי הדין השרעיים. המשיב מפנה את בית המשפט להוראות תחולת החוק
21 לעיל מהן עולה, החוק יחול על בתי דין דתניים ככל שהוקמה לידם יחידת סיוע וניתן צו
22 מתאים (סעיף 7 לחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה).
23
- 24 .13. מוסיף המשיב, כי בזמנים הרלוונטיים למחלוקת בני הזוג היו מוסלמים שייכים לעדה
25 המוסלמית וכך גם ילדיהם. לדבריו, החוק טרם הוחל על בתי הדין השרעיים, ומקום בו
26 נדרש ביה"ד השרעי לסכסוך לגופו הוא קונה סמכות ושוב אין חשיבות להוראות חוק
27 להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה והברירות שקבועות בו לעניין הגשת תביעה עיקרית
28 עם סיומו. הוא מסכם גישתו לפיה, הוא הקדים בזמן את המבקשת והגיש תביעתו
29 למשמורת והסדרי ראייה לבית הדין השרעי, ואף נקבע מועד לדיון. משכך לדבריו, מסורה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1 הסמכות לבית הדין השרעי וביהמ"ש לענייני משפחה מנוע מלדון בענייני הצדדים ולקבל
2 החלטות בעניינם.
- 3 **ה. דיון:**
- 4
- 5 14. חשוב לציין באופן מקדמי כי המחלוקת בעניין הסמכות העניינית של בית משפט זה להידרש
6 לתביעה המבקשת – צריכה להיבחן בשני מישורים: המישור הראשון, הוא מישור "מירוץ
7 הסמכויות הקלאסי בין הערכאות" (ללא קשר לחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה
8 ולאור החשש מפני קיומה של סמכות נמשכת של בית הדין השרעי וחשש מסיכול החלטותיו
9 וראו בג"צ 2621/11 פלונית נ' בית הדין השרעי לערעורים, (ניתן ביום 27/12/11 ופורסם
10 במאגרים)). המישור השני הוא בירור "עניין הסמכות לאורו או בצלו של החוק להסדר
11 התדיינויות בסכסוכי משפחה".
- 12
- 13 15. במישור הדיון הראשון, יוער כי בהחלטתי מיום 29/05/2017, נוכח הטענה של "סמכות
14 נמשכת" הוריתי למשיב להגיש מסמכים ותסקירים שילמדו האם אכן התקיימו בבית הדין
15 השרעי דיונים לגופו של עניין ולא רק אישור הסכם הגירושין בו נקבע והוסדר עניין
16 המשמורת, שכן כידוע, אישור הסכם כזה אינו מקים סמכות נמשכת (בג"ץ 4407/12 פלוני
17 נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים, פורסם במאגרים מיום 7/2/2013).
- 18
- 19 16. בהתאם להחלטתי צירף המשיב החלטות של ביה"ד השרעי כולל תרגום, בהם הוסברו
20 למבקשת ההליכים בשפה המובנת לה, כן צורפו פרוטוקולים והחלטות, כולל הפרוטוקול
21 לאישור ההסכם שנחתם ע"י הצדדים ותסקיר עו"ס לסדרי דין. לאחר הגשת המסמכים
22 הוריתי לב"כ המבקשת להשלים הטיעונים בעניין.
- 23
- 24 17. המבקשת טענה, כי אמנם התקיימו הליכים בתביעות בעניין משמורת והסדרי ראייה בבית
25 הדין השרעי, ברם התקיים הליך זניח ומצומצם לפני שנים רבות, לא התקיים דיון לגופו של
26 עניין ובנסיבות אלו לא חל כלל "הסמכות הנמשכת".
- 27
- 28 18. סמכות נמשכת מתקיימת מקום שאותם צדדים התדיינו (דיון לגופו של עניין ולא רק הסכם)
29 בערכאה מוסמכת מסויימת בנושא שמטיבו הוא בעל המשכיות (בדרך כלל מזונות/משמורת
30 והסדרי שהות), וקרום לאחר סיום ההתדינות, עלו סוגיות המצריכות המשך דיון, בירור

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

1 והכרעה. במקרה שכזה, קובעת פסיקת בית המשפט העליון, ישנה סמכות נמשכת לערכאה
2 שנדרשה להליך המקורי. רוצה להבהיר, כי שני תנאים מצטברים לקיומה של סמכות
3 נמשכת: ראשית, כי החלטה המקורית ניתנה לאחר בירור ושקילה ושמיעת טענות הצדדים
4 והכרעה בהן. שנית, כי הסוגיה המאוחרת קרובה במידה מספקת לזו המקורית, עד כי נשמר
5 צביונו המתמשך של הענין שהוא המצדיק חזרה אל הערכאה שפסקה בראשונה.

6
7 19. "הסמכות הנמשכת" הינה חריג לכלל הבחירה החופשית של כל מתדיין לבחור הערכאה בה
8 הוא מבקש לברר עניינו והיא יונקת כוחה מכלל הכיבוד ההדדי בין הערכאות ומהחשש מפני
9 סיכול החלטות קודמות שניתנו על ידי ערכאה אחת באמצעות החלטות מאוחרות שינתנו
10 על ידי ערכאה אחרת.

11
12 20. וכך הוסברו הדברים בפסיקת בית המשפט העליון:

13 " ככלל, משהגיע הליך לסיומו מוצתה סמכותה המקורית של הערכאה
14 הדנה והסמכות לדון בתביעות חדשות של הצדדים תהא שוב לפי עקרון
15 הברירה החופשית בין הערכאות (ראו בג"צ 4111/07 פלונית נ' פלוני
16 בסעיף 7, [להלן "בג"צ 4111/07"] (פורסם בנבו, 27.7.2008). עם זאת,
17 כאשר מדובר בסוגיות בעלות אופי מתמשך, כגון משמורת ילדים, קיים
18 חשש שמתן חופש בחירה מחודש יוביל לכך שהחלטה שכבר ניתנה
19 באותה סוגיה, לרבות רוחה או "הקו השיפוטי שנקטה", כפי שהגדיר
20 השופט לוי, תסוכל כאשר תידון בפני הערכאה המקבילה (ראו בג"ץ
21 4111/07 בסעיף 8) ...

22 ...על כן, מכוחם של כללי הכיבוד ההדדי פותח כלל "הסמכות הנמשכת"
23 שלפיו הערכאה שדנה בסוגיה בעלת אופי מתמשך בגלגולה ראשון,
24 עשויה בתנאים מסוימים לרכוש סמכות להמשיך ולעסוק בה גם
25 בגלגולה המאוחר(ראו בג"ץ 4111/07 סעיף 7, בג"צ 8578/01 חליוה נ'
26 חליוה, פ"ד נו(5) 634, 641 (2002) (להלן: "בג"ץ חליוה"). אותה ערכאה
27 שדנה בסוגיה לראשונה תשוב ותידרש להכרעה המקורית וכך יקטן
28 הסיכון לסיכולה. כלל הסמכות הנמשכת מהווה חריג לכלל ומטרתו
29 "למנוע התרוצצות מכבידה ומבזה של בעלי הדין ממערכת שיפוט אחת
30 לאחרת..... עקרון הסמכות הנמשכת נועד מעיקרו להקנות סמכות
31 לשינויה או לביטולה של החלטה קודמת עקב שינוי שחל בנסיבות
32 שהחלטה הראשונה ייסדה עצמה עליהן..

33אם כן, סמכותה של ערכאה מסוימת שדנה בגלגולה הראשון של
34 סוגיה בעלת אופי מתמשך, לדון גם בגלגולה העתידי, עשויה להיקנות
35 באחת משתיים – ראשית, יכולה היא להקנות מכוח הסכמת הצדדים.
36 ככל שהסכמה זו ברורה וגלויה יותר, כך יטה בית המשפט לראות בה
37 שיקול מרכזי בדיון בשאלת הסמכות. שנית, מקום בו אין בין הצדדים
38 הסכמה בעניין הסמכות לדון במחלוקת עתידית, יכולה הסמכות
39 להיקנות, בכפוף לתנאים לרכישת סמכות הנמשכת, מכוח כללי הכיבוד
40 ההדדי."

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

1
2 משכך, כאשר בוחנים טענה לקיומה של סמכת נמשכת, יש לבחון קיום שני התנאים .21
3 האמורים: מבחן ההכרעה העניינית בדמות "דן ופסק" (ראה בג"צ 4407/12 פלוני נ' בית
4 הדין הרבני הגדול לערעורים (7/12/13, פורסם במאגרים) בג"צ 7341/06 פלונית נ' בית הדין
5 הרבני האזורי אשקלון, (14/2/2008, פורסם במאגרים)). ומבחן הריחוק/קרבה/הסיכול
6 (מידת הקרבה בין הסוגיות המאוחרת והמקורית, באופן שהחלטה חדשה בסוגיה המאוחרת
7 לא תסכל ההחלטה המוקדמת). בעניין זה של ריחוק הסוגיות הנדונות נהוג לשוב ולפנות
8 לפסק דינו של השופט זוסמן המנוח בעניין ע"א 167/63 ג'ראח נ' ג'ראח פד"יי יז (1963) בעמ'
9 2626, 2627 בו נכתב כך:

10 "אם דחה בית הדין תביעת מזונות מטעם אחר ושלוש בית הושג, אלא
11 שלאחר שנים נתגלה סכסוך חדש, שאינו רק המשכו של הענין שנדון
12 בבית הדין, שוב אין למנוע את האשה מלהשתמש בברירתה. סכסוך
13 חדש מוליד ברירה חדשה לגבי מקום בירו. ריחוק בין המחלוקת
14 שפרצה ובין המחלוקת הקודמת שחוסלה, מבחינת הזמן, הוא לבד נותן
15 שהדיון בבית המשפט לא יתפרש כהשגת גבולו של בית הדין, שדן בענין
16 הקודם. עם זאת לא מן הנמנע כי אף אם נפסקו לאשה בעבר מזונות
17 בבית הדין, ועקב סכסוך חדש שפרץ היא פונה עכשיו אל בית המשפט,
18 לא יסרב בית המשפט לדון בדבר אלא יהא סבור, כי בנסיבות המקרה,
19 אין זה המשך של אותו ענין שתחילתו נדונה בבית הדין. כך, למשל, אם
20 פסק בית הדין לאשה מזונות, אלא שהריב נשכח ופסק הדין נשכח
21 ושלוש בית הושב על כנו, אבל לאחר זמן פרצה מחלוקת חדשה, דעתי
22 נוטה לכך, כי האשה אינה מוגבלת עכשיו לחפש תרופתה בבית הדין"
23 הפסיקה אוזכרה פעמים רבות והוחלה הלכה למעשה גם בפסיקה
24 מאוחרת יותר בעניין בבג"צ 3868/95, 5385/95 ורבר נ' ורבר, פ"ד
25 נב(5) 817 (1998) וכן בבג"צ 7341/06 פלונית נ' בית הדין הרבני
26 האיזורי באשקלון, (14/2/2008, פורסם במאגרים) וכמובן בפסיקת
27 הערכאות הדיוניות.

28
29 בענייננו יש להפריד בין שתי הכרעות שיפוטיות של בית הדין השרעי בעבר: .22
30 הכרעה אחת הייתה קודם הסכם הגירושין במסגרת תביעות לקביעת הסדרי ראייה של האב
31 עם הילדים. הכרעה זו נעשתה לגופה ולאחר קבלת תסקירי סעד (להלן: "ההכרעה
32 הראשונה").
33 הכרעה מאוחרת יותר הייתה אישור הסכם גירושין בין הצדדים שקבע משמורת הילדים
34 אצל האב וויתור של האם על זכויותיה כלפיה תוך שמפגשים עם הילדים יתקיימו רק

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1 בהסכמת האב (להלן: "ההכרעה השנייה"). הכרעה זו למעשה אינה "הכרעה", אלא אישור
2 הסכם גרידא ללא שבית הדין "דן ופסק" כמשמעות דיבור זה בהלכה הפסוקה לעיל).
- 3 אין חולק, כי ביחס להכרעה הראשונה מתקיים התנאי של "דן ופסק", הואיל ובבית הדין
4 השרעי נדונו בשעתו בשנת 2012 (הכוונה קודם אישור ההסכם) ענייני משמורת והסדרי
5 שהות. אך כלל לא מתקיים מבחן הסיכול/הקרבה. וזאת כל כך מדוע? משום שבשעתו,
6 כאשר נדון עניין הילדים, הם שהו בחזקת אמם והאב ביקש הסדרי שהות. כעת מצב
7 הדברים הוא הפוך. הילדים שוהים עם האב והאם מעוניינת בשינוי משמורתם ו/או
8 במפגשים עמהם. דיון של בית משפט זה בענייני הילדים לא יסכל את ההחלטות הקודמות
9 של בית הדין השרעי, הואיל והן אינן רלבנטיות ו/או אקטואליות שעה שממילא היום
10 הילדים אצל האב. באשר להכרעה השניה, אין חולק כי מדובר באישור הסכם גרידא ללא
11 הכרעה לגופן של טענות או מחלוקות, ללא הזמנת תסקיר ובחינת טובת הילדים בנפרד
12 מהסכם הגירושין ועל כן לא מתקיים התנאי של "דן ופסק",
13
- 14 23. בנסיבות המקרה שבפניי, התייחסות לתחולת הסמכות הנמשכת יכולה להיעשות רק ביחס
15 להכרעות בית הדין השרעי בעניין הילדים משנת 2012 ולא ביחס לאישור ההסכם. מאז 2012
16 ועד היום חלפו 5 שנים וחל שינוי נסיבות משמעותי, בדמות העברת הילדים למשמורת האב
17 וניתוק האם מהם. ברור איפוא, שאין לבית הדין השרעי סמכות נמשכת לדון בעניין הילדים
18 וטענת האב בהקשר זה נדחית.
19
- 20 24. מישור הדיון השני הוא כאמור, בצל או לאור ההסדרים הנורמטיביים שנקבעו בחוק
21 להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה) התשע"ד – 2014 (להלן: "החוק" ו/או
22 "החוק להסדר התדיינות") וזאת בזיקה להליכים בבתי הדין השרעיים.
23
- 24 25. החוק כולל בתוכו סעיף שמירת דינים (סעיף 6) הקובע כי אין בהוראותיו כדי להוסיף או
25 לגרוע מסמכויות השיפוט של הערכאות השיפוטיות השונות.
26
- 27 26. החוק קובע בסעיף 7 שבו, כי הוא חל על בתי המשפט (ובתי הדין הרבניים), ברם ביחס לבתי
28 הדין הדתיים שלא הוקמה לידם יחידת סיוע, יחולו הוראותיו במועד שתקבע שרת
29 המשפטים באמצעות צו וזאת לאחר התייעצות עם ראש בית הדין הדתי הנוגע בדבר ולאחר
30 שהוקמה לידו יחידת סיוע.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1
2 27. כעובדה, נכון לשעה זו, טרם נחתם צו כאמור ביחס להחלת החוק על בתי הדין השרעיים
3 ולא ליד כל בתי הדין השרעיים הוקמה יחידת סיוע.
4
5 28. דנתי במקום אחר באנומליה שנוצרה כתוצאה ממצב דברים זה והסברתי כך :
6 "א.ג. כפועל יוצא, מקום שבו יש סכסוך בין בעלי דין מוסלמים בתחום
7 סמכות של בית דין שרעי שלידו טרם הוקמה יחידת סיוע, החוק אינו
8 חל, ואי לכך יכול אחד הצדדים "לנצל" את אי תחולת החוק על בתי
9 הדין השרעיים ולהגיש לפתחו תביעה עיקרית (משמורת, סדרי שהות,
10 מזונות אשה וילדים) ולהקנות סמכות עניינית לאותו בית דין בעוד
11 שהצד האחר המתנהל לפי החוק בבית המשפט לענייני משפחה יהא
12 מנוע מעשות כן בשל הוראות החוק עצמו.
13
14 א.ד. האנומליה אינה מסתיימת כאן, אלא שבעוד ובשעה שבית הדין
15 השרעי מוסמך לדון ואף לקבוע כי הוא קנה סמכות עניינית בתביעה
16 שהוגשה לפתחו מכוח סימן 52 לדבר המלך במועצתו, הרי שבית
17 המשפט מנוע מקבלת כל החלטה בעניין הסמכות העניינית מכוח
18 הוראות החוק להסדר התדיינות.
19
20 א.ה. קיים קושי נוסף הנעוץ בעובדה, כי לא הוגדר או נקבע לא במסגרת
21 התקנות ולא במסגרת החוק הסעד של "משמורת ילדים" או "משמורת
22 זמנית" בתור סעד דחוף או סעד זמני, שניתן לעתור לו במסגרת יישוב
23 סכסוך. כל זאת בה בשעה שניתן כמובן לעתור לצו משמורת זמנית בבית
24 הדין השרעי. יחד עם זאת וכאשר, כפי בנסיבות המצב שבפנינו, הילדים
25 שוהים עובדתית עם האם בנפרד מהאב והיא עותרת למשמורת, הרי ניתן
26 על נקלה לראות בכך "סעד אחר" לשמירת המצב הקיים וכפועל יוצא
27 להורות על משמורת זמנית. עם זאת אילו, מדובר היה על עתירה לשינוי
28 המשמורת, מצב הדברים היה מוקשה עוד יותר. " (י"ס (נצ') 17-01-12262
29 א. נ' א., 30/1/17, פורסם במאגרים).
30
31 29. כפי שהובהר בהחלטתי לעיל, בית המשפט אינו יכול לעמוד מנגד אל מול "התקלה"
32 שביישום או היעדר יישום מלא של החוק ולאפשר מצב שפועל נגד מטרתו המוצהרת
33 והברורה של החוק, לעיכוב הליכים במשפחה ומניעה זמנית של הגשת תביעות, עד למיצוי
34 הליך יישוב הסכסוך או קיצור תקופת עיכוב ההליכים על ידי הערכאה השיפוטית. זאת
35 ועוד, המצב שנוצר אף חוטא להוראת סעיף 6 לחוק, שכן בפועל החוק למעשה מביא לגריעה
36 בסמכות בית המשפט לענייני משפחה להידרש להליכים שהם בתחום סמכותו, רק משום
37 שהוא לא חל בבית הדין השרעי ושם אין חובה להקדים הליך יישוב סכסוך וניתן להגיש
38 תביעה לאלתר.
39

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1 כאשר מדובר בהליך יישוב סכסוך בבית המשפט לענייני משפחה כאשר במקביל מגיש בעל
2 דין אחר תביעה עיקרית בבית הדין השרעי שם טרם הוחל החוק הוצעו בהחלטתי לעיל דרכי
3 ההתמודדות דלהלן:
4
5 "1. [בית המשפט יכול] לעכב ההליכים בבקשות הדחופות שלפתחו ולהמתין להכרעת
6 בית הדין השרעי. למעשה מדובר בסיום ההליך ליישוב סכסוך ומחיקת הבקשות
7 כפי שעתר המשיב.
8
9 2. ליתן החלטות בבקשות לסעדים דחופים וזמניים ללא קשר להליך בבית הדין
10 השרעי.
11
12 3. להורות על קיצור תקופת עיכוב ההליכים ואז להידרש לעניין הסמכות, ככל
13 שהעניין יעלה."
14
15 31. אלא שבהליך שבפניי, הנסיבות שונות במובן זה שההליך ביחידת הסיוע (הליך יישוב
16 הסכסוך) כבר הסתיים וכעת תלויים ועומדים שני הליכים מקבילים : הליך אחד הוא
17 התביעה העיקרית שבכותרת וההליך האחר הוא תביעה למשמורת הילדים והסדרי שהות
18 שהגיש האב בבית הדין השרעי. דרכי ההתמודדות שהוצעו באותה החלטה לעיל, אין בהן
19 משום מתן מזור לבעיית הסמכות.
20
21 32. מצד אחד ניתן לטעון, כי אילו המבקשת חששה "מתפיסת סמכות" בבית הדין השרעי, היה
22 עליה להגיש לבית משפט זה בקשה דחופה לקיצור הליכים ולהגיש מיד לאחר מתן פסק דין
23 תביעתה שבכותרת לבית משפט זה. כזאת היא לא עשתה (ולא הסבירה מדוע). אך מצד שני,
24 קבלת טיעון שכזה משמעותו מתן יד להחמרת מירוץ הסמכויות בין הערכאות וחתירה תחת
25 מטרת החוק (שהיא הפוכה). והרי ניתן בהחלט לגרוס שישנם בעלי דין שמעוניינים באמת
26 ובתמים בהליך יישוב הסכסוך ובמיצוי באמצעות פניה ליחידת הסיוע או בחינת דרכים
27 חליפיות ליישוב הסכסוך. מדוע החשש ממירוץ סמכויות יכריח אותם לבטל זכותם לפגישת
28 מהו"ת ולמיצוי הליך החליפי? זאת ועוד, דברי ההסבר לחוק מלמדים מפורשות על כך
29 שהמחוקק היה ער למירוץ הסמכויות ובאמצעות החוק, ביקש למנוע מצב שבו הגשת בקשת
30 יישוב סכסוך תגרום להפסד דיוני לצד שהגיש אותה ותאפשר לבעל הדין האחר להגיש
31 לאחר מכן תובענה באותם עניינים בערכאה מקבילה (דברי הסבר להצעות חוק הממשלה –
32 885, בעמ' 913, כ"ה בתמוז התשע"ד, 23/7/2014).
33 על כן טיעון זה המייחס "מעין מחדל" של המבקשת, אין בו די כדי לדחות טענותיה כי לבית
34 המשפט סמכות עניינית.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1
2 הגענו לסוגיית הגשת התביעות בתוך תקופת עיכוב ההליכים; יש לפתוח ולומר, כי אחד .33
3 החידושים המרכזיים של החוק הינו תקופת סטריליזציה מפני הגשת תביעות בסכסוך
4 משפחתי. תקופה זו מכונה בחוק "תקופת עיכוב ההליכים" במהלכה, נאסר על מי מהצדדים
5 להגיש תביעה בעניין של סכסוך משפחתי ונאסר גם על הערכאה השיפוטית לדון בהליך
6 בעניין של סכסוך משפחתי שהוגש בטרם חלף תקופת עיכוב ההליכים (סעיף 3(ה) לחוק).
7 דברי ההסבר לחוק מבהירים כי רק אם הניסיון ליישוב סכסוך בהסכמה לא צלח, או
8 שנתרו עניינים שלגביהם לא הושגה הסכמה, יהיה הצד שהגיש את הבקשה ליישוב סכסוך
9 רשאי להגיש בתוך תקופה קצובה תובענה לכל ערכאה שיפוטית מוסמכת (ה"ח הממשלה –
10 885 בעמ' 909, כ"ה בתמוז התשע"ד, 23/7/2014).
11 יוצא איפוא, כי לפי לשון החוק, "לא יוכלו הצדדים להגיש תביעה" בתקופת עיכוב
12 ההליכים, אלא שזו הלכה. בחיי המעשה, הטלת מטלת ספירת הימים של עיכוב ההליכים
13 לפתחן של מזכירויות בתי המשפט אינה מטלה מציאותית או אפשרית ובפועל, המזכירויות
14 מקבלות תביעות שמוגשות גם לפני תם כל המועדים הקבועים בחוק, קרי בתוך תקופת
15 עיכוב ההליכים.
16 יוטעם, כי לא נרשם בחוק מהי הסנקציה כלפי בעל דין שמגיש תביעה בעניין של סכסוך
17 משפחתי תוך כדי תקופת עיכוב ההליכים, אך לאור לשונו הברורה של החוק, (**לא יוכלו**
18 **להגיש תביעות**) נראה כי הסנקציה חייבת להיות מחמירה בכיוון של מחיקת תביעה
19 שמוגשת בניגוד גמור לחוק.
20
21 בטענותיו החליפיות של המשיב הוא מבקש לשכנע את בית המשפט, כי גם אם יש להחיל .34
22 הוראות החוק על מקרה זה, הרי שהוא פעל כדין והגיש תביעתו לבית הדין השרעי לאחר
23 שחלף המועד החוקי של עיכוב ההליכים. לדבריו, בקשת יישוב הסכסוך הוגשה ביום
24 2/3/17, תקופת 45 יום של עיכוב ההליכים סטטוטורי לא הוארכה על ידי יח"ס לכדי 60 יום
25 ועל כן ולפי סעיף 3(ה) לחוק הוא הגיש תביעתו במועד החוקי (11/5/17), קרי לאחר תם
26 תקופת עיכוב ההליכים ולא לפני כן.
27
28 אין בידי לקבל טענה זו של המשיב ואבאר מדוע; סעיף 3(ה) לחוק להסדר התדיינויות קובע
29 מספר פרקי זמן שבמהלכם לא ניתן להגיש תביעה בעניין של סכסוך משפחתי וזו לשונו
30 כד:

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
- "ה) בתקופה של 45 ימים מיום הגשת בקשה ליישוב סכסוך, או 60 ימים – אם הוארכה כאמור בסעיף קטן (ב)3(3) (להלן – תקופת עיכוב ההליכים), ובעשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למתן הודעה כאמור בסעיף קטן (ד), וכן ב-15 הימים שלאחר תום התקופה כאמור, ובכל תקופה נוספת שהצדדים הסכימו לה בכתב, או בתקופה אחרת שנקבעה לפי סעיף 5(א)5), לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית ולא תדון ערכאה שיפוטית בתובענה בעניין של סכסוך משפחתי בין הצדדים, לרבות בעניין סמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית" (ההדגשה נועדה להמחיש המועדים הרלבנטיים להליך שבפניי).
35. הליך יישוב הסכסוך הוגש ביום 2/3/17. פסק הדין המורה על סגירת התיק ומתן היתר להגשת תביעות עיקריות ניתן ביום 11/5/17.
36. אמנם כן, ניתן לטעון שיחידת הסיוע לא האריכה כפי כוחה וסמכותה החוקי את תקופת עיכוב ההליכים מ-45 יום ל-60 יום (סעיף 3(ב)3(3) לחוק) והיא קיימה את פגישת המהו"ת הראשונה רק ביום 30/4/17 בחלוף 59 ימים מאז הוגשה בקשת יישוב הסכסוך ללא הארכת תקופת עיכוב ההליכים. עם זאת, ראשית, יש להתחשב בפגרת הפסח, שבה יח"ס אינה עובדת ואמורה להיגרע ממניין הימים וכן בעובדה שהמשיב עצמו לא עתר לביטול ישיבת המהו"ת בשל קיומה במועד שהוא למעלה מ-45 יום ממועד פתיחת ההליך ללא שהוארכה תקופת עיכוב ההליכים. יש לזכור כי סעיף 3(ה) לחוק לעיל קובע שתביעה בעניין של סכסוך משפחתי לא תוגש גם בעשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למסירת הודעה אם מעוניינים בהליך חילופי ליישוב סכסוך וגם לא ב-15 הימים שלאחר תם אותה תקופה. המועד למסירת טופס 3 על ידי הצדדים (עשרת הימים) החלה להימנות מיום 30/4/17 (מועד מפגש המהו"ת האחרון) והיא הסתיימה ביום 10/5/17. התובעת הגישה טופס 3 ביום 30/4/17 ואילו הנתבע ביום 9/5/17 (נרשם בטעות על הטופס 9/4/17, אך לא ייתכן שטופס 3 נמסר לפני מועד קיום מפגש המהו"ת, מה גם שעל גבי אישור הפקס בראש הדף רשום התאריך 11/5/17).
- לפי סעיף 4 לחוק, רשאי הצד שהגיש תחילה את הבקשה ליישוב סכסוך (קרי התובעת) להגיש תביעה בעניין של סכסוך משפחתי בתוך 15 יום לערכאה המוסמכת (ואני מפרש זאת כ-15 יום מתם התקופות המנויות בסעיף 3(ה) לחוק). כלומר, בנסיבות מקרה זה, יכולה הייתה התובעת להגיש תביעתה לא לפני 25/5/17 ואם לא הייתה עושה כן במשך 15 יום הרי שאז (ורק אז) יכול היה הנתבע להגיש תביעה מטעמו.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1
2 ואמנם כן, אילו התובעת הייתה ממתינה את מניין הימים החוקי ומגישה תביעה רק ביום .37
3 25/5/17, ייתכן והיה מקום לעשות שימוש (שאינו שכיח) בדיני תם הלב ובהוראת סעיף 8(א)
4 לחוק בית המשפט לענייני משפחה התשנ"ה – 1995, במטרה להגשים תכלית החוק להסדר
5 התדיינויות, ולקבוע, כי הנתבע מנוע מלהעלות בבית משפט זה כל טענה כנגד סמכותו
6 העניינית של בית המשפט לענייני משפחה, אף אם הגיש תביעה מוקדמת יותר לבית הדין
7 השרעי (לעניין האפשרות לדחות טענת חוסר סמכות עניינית מכוח סעיף 8(א) לחוק בית
8 המשפט לענייני משפחה ראה פסק דיני בתמ"ש (נצ') 466-10-12 487-10-12 ר.נ.ע. נ' ט.ע.,
9 (20/11/12, פורסם במאגרים)).
10
11 אלא שבנסיבות העניין, הגישה התובעת תביעתה ביום 16/5/17 ואילו הנתבע הגיש תביעתו .38
12 (לבית הדין השרעי) ביום 11/5/17. נראה איפוא, כי התנהלות שני הצדדים מבחינת הגשת
13 התביעות בטרם חלף המועד החוקי לעשות כן לפי החוק נגועה בחוסר תם לב או לכל הפחות
14 אינה מתיישבת עם הוראות החוק. למעשה, מטעם זה בלבד, היה מקום לשקול מחיקת
15 התביעה העיקרית שבכותרת על הסף ולכל הפחות לא לקבל בקשתה לקביעת סמכות שיפוט
16 עניינית.
17
18 הנה כי כן, שני הצדדים לא נהגו על פי החוק להסדר התדיינויות ושניהם הגישו תביעותיהם .39
19 (כל אחד לערכאה אחרת) בטרם הסתיימה תקופת עיכוב ההליכים הסטטוטורית. במצב
20 דברים, וכאשר התנהלות שני הצדדים אינה נקיה מביקורת, אין מקום לדחות טענת חוסר
21 הסמכות העניינית רק מטעמי חוסר תם לב ובכך למנוע מהמשיב לברר תביעתו בבית הדין
22 השרעי. במצב דברים זה, בו שני הצדדים אינם מקיימים הוראות החוק, אף אחד מהם לא
23 אמור לזכות בהחלטה שיפוטית הקובעת סמכות שיפוט מכוח הוראותיו של החוק או תוך
24 ניצול הוראותיו. על כן, בסיטואציה זו, נראה נכון ומוצדק יותר לבחון מירוך הסמכויות לפי
25 המבחן "הרגיל", הוא "מבחן הזמן".
26
27 בשעה שבמסגרת מירוך סמכויות "רגיל" בין בית הדין השרעי לבין בית המשפט לענייני .40
28 משפחה, המבחן הקובע הוא "מבחן מועד הגשת התביעה" או "מבחן הזמן", (ראו : בג"צ
29 58/08 פלונית נ' בית הדין הרבני האיזורי חיפה (2010, פורסם במאגרים) ; פלוני נ' בית
30 הדין השרעי בירושלים (9/1/14, פורסם בנבו)). בהקשר זה ובשים לב לנסיבות המקרה

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

- 1 שבפניי, יש גם חשיבות להפנות להוראת סעיף 25(ב) לחוק בית המשפט לענייני משפחה
2 התשנ"ה – 1995 הקובעת כי בעניין הנתון לסמכותו המקבילה של בית הדין הדתי, יהיה בית
3 המשפט מוסמך לדון, כל עוד אין בית הדין הדתי דן בו. יוזכר כי בנוסף לעובדה שהתביעה
4 בבית הדין השרעי הוגשה 5 ימים קודם הגשת תביעת התובעת בבית משפט זה, הרי שבבית
5 הדין השרעי כבר נקבע דיון ליום 15/7/17. על כן, דומה כי דין טענת חוסר הסמכות שהעלה
6 הנתבע להיענות בחיוב.
- 7
- 8 41. אם נבקש לתמצת המהלך הפסיקתי לעיל, נאמר כך: מקום שהוגשו תביעות מקבילות לבית
9 המשפט לענייני משפחה ולבית הדין השרעי ובעבר נדרש בית הדין השרעי לסכסוך משמורת
10 והסדרי ראייה, ננקט מהלך שיפוטי ראשוני בבחינת השאלה האם קמה סמכות נמשכת
11 לבית הדין השרעי לדון באותו עניין. התשובה על כך במקרה שלפנינו הייתה שלילית, לאור
12 "ריחוק" הסוגיה שעלתה בתביעות שני הצדדים היום לעומת ההכרעות השיפוטיות בשנת
13 2012. במהלך השיפוטי השני, נשאלה השאלה, האם הוראות החוק להסדר התדיינויות
14 חלות גם על הסיטואציה שבפניי שעה שטרם ניתן צו המחיל אותן על בתי הדין השרעיים.
15 בסוגייה זו הצענו מספר פתרונות ודרכי התמודדות וקבענו כי שני הצדדים לא נהגו בתם לב
16 ואם נהגו בתם לב לא נהגו על פי הוראות החוק, בכך שהגישו תביעות מטעמם בטרם חלפה
17 תקופת עיכוב ההליכים הקבועה בסעיף 3(ה) לחוק. בנסיבות אלו, לא מצאנו רק מטעם זה
18 לדחות או לקבל טענות בעניין הסמכות העניינית ועל כן פנינו למהלך הפסיקתי השלישי של
19 בחינת סוגיית הסמכות העניינית על בסיס המבחנים הרגילים הנוהגים במירוץ סמכויות בין
20 בית המשפט לענייני משפחה לבין בית הדין השרעי וכאן מצאנו כי לאור מבחן הזמן – מבחן
21 מועד הגשת התביעה, יש לקבוע כי הסמכות העניינית נתונה לבית הדין השרעי ולא לבית
22 משפט זה.
- 23
- 24 42. לאור כל האמור לעיל, אני מורה על מחיקת התביעה שלפניי על הסף.
- 25
- 26 43. המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים וליחידת הסיוע ותסגור התיק ללא צו להוצאות.
- 27
- 28 ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים של הצדדים.
- 29 ניתנה היום, כ"ה סיוון תשע"ז, 19 יוני 2017, בהעדר הצדדים.
- 30

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

א"פ 32107-05-17 ש.ב. נ' ס.ס.

1
2
3

אסף זגורי, שופט
סגן הנשיא לענייני משפחה

בית המשפט לענייני משפחה